

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IENM/BSK-2016/268498

Bijlage(n)
2

Datum 6 december 2016
Betreft Programmatische Aanpak Asbestdaken

Geachte voorzitter,

Met deze brief informeer ik u over de Programmatische Aanpak Asbestdaken (bijgevoegd). Dit naar aanleiding van mijn brief van 2 juni 2016¹ en de moties Smaling, Geurts, en Cegerek² waarin de regering verzocht wordt om de regie te nemen in de sanering van asbestdaken en om voor het einde van het jaar te komen met een landelijk plan van aanpak. Daarnaast wil ik u informeren over een recent onderzoek (*Asbest en andere minerale vezels in de Nederlandse buitenlucht*), in mijn opdracht uitgevoerd door TNO, naar de concentratie van asbestvezels in de lucht. Het rapport is bijgevoegd.

Succesvol bronbeleid

Het asbestbeleid is er op gericht om de risico's van asbest voor mens en leefomgeving zoveel mogelijk te beperken. Dit houdt in dat de blootstelling aan asbestvezels in de leefomgeving zoveel mogelijk wordt beperkt. In 1994 werd het gebruik van asbest verboden. Asbesthoudende remvoeringen zijn al eerder uitgefaseerd. Ook zijn veel asbestwegen gesaneerd. Uit het onderzoek van TNO blijkt dat de concentratie van asbestvezels gemeten in de leefomgeving sinds 1970 drastisch is afgenomen. Het tot dusverre gevoerde beleid is derhalve succesvol, maar we zijn er nog niet. De Gezondheidsraad heeft namelijk een Verwaarloosbaar Risico (VR) geadviseerd voor asbestvezels in de lucht³. Uit het onderzoek van TNO blijkt dat de concentratie asbestvezels in de lucht het VR nog wel overschrijdt. Het saneren van asbestdaken zal ook bijdragen aan het verder verlagen van de concentratie van asbestvezels in de lucht.

Sanering asbestdaken

Zoals bekend, is in de brief van 7 september 2012⁴ aangekondigd om vanaf 2024 een asbestdakenverbod in te stellen. In de Wet milieubeheer wordt een wettelijke grondslag gecreëerd, die nu bij de Raad van State voorligt voor advies. Begin komend jaar zal ik u die doen toekomen.

¹ Kamerstuk 25 834, nr. 112

² Kamerstukken 25 834, nrs. 107, 108 en 110

³ Kamerstuk 25 834 nr. 56

⁴ Kamerstuk 25 834, nr. 76

In 2012 was er nog ca. 120 mln m² asbestdak in Nederland aanwezig. Tot 2012 was naar schatting de saneringssnelheid 4,5 mln m² jaarlijks. In 2015, na de aankondiging van het asbestdakenverbod vanaf 2024, is een versnelling zichtbaar. Vanaf 2016 is er de mogelijkheid voor alle eigenaren van een asbestdak om subsidie aan te vragen. Dit heeft geleid tot een verdere versnelling: dit jaar is tot en met september 7,4 mln m² gesaneerd. Voor 3,3 mln m² daarvan is subsidie aangevraagd.

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Ons kenmerk
IENM/BSK-2016/268498

Asbestdaken	1 ^e kwartaal *10 ⁶ m ²	2 ^e kwartaal *10 ⁶ m ²	3 ^e kwartaal *10 ⁶ m ²	4 ^e kwartaal *10 ⁶ m ²	Totaal *10 ⁶ m ²
Verwijderd 2014	1,5	1,6	1,7	1,1	5,9
Verwijderd 2015	1,2	2,1	1,9	1,7	6,9
Verwijderd 2016	1,8	2,7	2,9	--	7,4

De aankondiging van het verbod en de stimuleringsregeling hebben derhalve reeds geleid tot een versnelling van het saneren van asbestdaken. In eerste instantie was voor 2016 € 10 mln beschikbaar. Eind augustus bleek dit bedrag al te zijn overtekend. Vervolgens heb ik dat bedrag opgehoogd tot € 15 mln. In oktober bleek ook dit bedrag besteed te zijn. Voor 2017 is wederom € 15 mln beschikbaar. Uit het onderstaande overzicht blijkt dat tot november het aantal subsidieaanvragen bleef toenemen.

Maand (2016)	Aanvragen	
januari	44	€ 118.309
februari	170	€ 463.999
maart	355	€ 852.137
april	560	€ 1.622.684
mei	654	€ 1.740.331
juni	800	€ 2.245.530
juli	800	€ 2.340.762
augustus	611	€ 1.954.568
september	864	€ 2.549.351
oktober	974	€ 2.903.835

Programmatiese aanpak

Naast het verbod en de subsidieregeling ben ik samen met betrokken partijen⁵ gestart met een programmatiese aanpak. Geen van de afzonderlijke partijen kan het saneren van asbestdaken namelijk alleen. Een groot aantal partijen is bereid gevonden om bij te dragen en samen te werken aan een integrale, programmatiese aanpak.

In mijn brief van 2 juni¹ heb ik aangegeven dat er een programmabureau wordt ingericht om de asbestdakensanering te faciliteren. Dit programmabureau functioneert inmiddels en bestaat uit vier deskundigen. De Programmatiese

⁵ Provincies Overijssel en Limburg, Gemeentes Rijssen-Holten, Koggenland en Lelystad, LTO, Contactgroep Eigenaren Asbestwoningen, Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten, Fenelab, Vereniging voor Aannemers in de Sloop, VOAM-VKBA, VVTB, VAVB, Verbond van Verzekeraars, Bouwend Nederland, TNO, SGS Search, D-Nature, PMC, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en de Inspectie SZW

Aanpak Asbestdaken is tot stand gekomen in goede samenwerking met verschillende partijen zoals de asbestsaneringsbranche, de provincies Overijssel en Limburg, LTO, gemeentes Lelystad en Rijssen-Holten, Bouwend Nederland, en andere. Uit de programmatische aanpak spreekt dat veel partijen zich betrokken voelen en zich inspannen om de asbestdaken zo snel mogelijk te saneren. Daarnaast hebben verschillende partijen aangegeven graag ambassadeur te willen zijn voor de programmatische aanpak. Het is nu vooral van belang om deze initiatieven samen te brengen en de resultaten ervan uit te dragen naar andere geïnteresseerde partijen.

In het actieprogramma zijn drie sporen onderscheiden, te weten:

- bewustwording en communicatie
- optimalisatie beleid en regelingen
- quick wins en ontwikkeling aanpak in de praktijk die ontzorgt

Deze drie sporen zijn uitgewerkt aan de hand van pilotprojecten die worden geïnitieerd door de betrokken partijen. De afgelopen jaren heeft LTO in samenwerking met Achmea en mijn ministerie best practices ontwikkeld in het kader van AgroAsbestveilig. In dit project is het concept van de "Asbesttrein" ontwikkeld. Hierbij wordt gezamenlijk (op buurtniveau) gesaneerd en worden eventueel zonnepanelen geplaatst. Dit blijkt zowel financieel aantrekkelijk als efficiënt. Deze aanpak wordt in meerdere projecten in het actieprogramma nader uitgewerkt. De resultaten van zowel AgroAsbestveilig als het pilot project van de regio Achterhoek zullen worden uitgedragen door het programmabureau als *best practices*.

Daarnaast worden er door het programmabureau ook initiatieven ontplooid zoals het onderzoeken van financiële arrangementen met onder meer banken en verzekeraars. Het programmabureau heeft een platform ontwikkeld waar deze projecten gedeeld en opgeschaald kunnen worden. Daarnaast ondersteunt het programmabureau de ambassadeurs. De ambassadeurs hebben allen een portefeuille waarmee zij zich inzetten voor de programmatische aanpak.

Naar verwachting leidt deze programmatische aanpak tot een verdere versnelling en efficiency. Ik zal de voortgang van de asbestdakensanering blijven volgen en uw Kamer hierover informeren. Samen met alle betrokkenen zal mijn ministerie investeren in deze aanpak om te komen tot het gewenste resultaat.

Motie Remco Dijkstra

De motie Remco Dijkstra⁶ verzoekt de regering om te komen met een plan van aanpak dat leidt tot een substantiële vermindering van de kosten en een betere afweging van de daadwerkelijke veiligheidsrisico's die gepaard gaan met asbest en het saneren daarvan.

Zoals hierboven is aangegeven, is in het kader van het landelijk programma AgroAsbestVeilig gewerkt met een collectieve aanpak, de Asbesttrein. Deze aanpak wordt ook gehanteerd in het hierboven beschreven project van de Regio Achterhoek. De collectieve aanpak is veelbelovend omdat hij kostenverlagend werkt door groepen eigenaren van asbestdaken te organiseren. Daarnaast kan het werk efficiënter worden uitgevoerd door de vele betrokken leveranciers in de keten effectiever te organiseren. Tevens wordt in het kader van de programmatische aanpak gezien welke verbeteringen er mogelijk zijn rondom de

⁶ Kamerstuk 34 550-XII, nr. 33.

werkmethoden voor verwijdering van asbestdaken. De uitvoeringssector is zeer betrokken bij de Programmatische Aanpak Asbestdaken en heeft aangegeven zich te willen inzetten voor de benodigde uitvoeringscapaciteit en innovatieve en risicogerichte werkmethoden. Met deze beide sporen verwacht ik de komende jaren een saneringsaanpak en –snelheid te kunnen realiseren die leidt tot versnelling, kostenvermindering en effectieve werkmethoden.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2016/268498

Hiermee geef ik invulling aan de motie Remco Dijkstra. Ik zal er tevens bij gemeenten op aandringen om asbestdaken die reeds een gevaar vormen voor gezondheid of veiligheid zo snel mogelijk te laten saneren conform artikel 1a van de Woningwet.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

Sharon A.M. Dijkma